

SASKAŅOJU
Valsts vides dienesta
ģenerāldirektore
Elita Baklāne – Ansberga

**Valsts vides dienesta
Atkritumu sūtījumu inspekcijas plāns
2020-2022**

RĪGA 2020

Saturs

Ievads	3
1. Atkritumu sūtījumu Inspekcijas plāns 2020 -2022 gadam	4
2. Atkritumu sūtījumu Inspekcijas plāna 2017 – 2019 izpildes analīze	5
2.1. 2017.gads	5
2.2. 2018.gads	5
2.3. 2019.gads (dati uz 01.09.2019)	7
3. Inspekcijas plāna 2017 – 2019 izpildes rezultātu secinājumi	8
4. Riska novērtējums Inspekciju plānam 2020 – 2022.gadam.....	9
5. Atkritumu plūsmu vērtējums pēc riska kritērijiem	13
6. Minimālais pārbažu skaits.....	14
1.pielikums	15
Atkritumu pārrobežu pārvadājumu faktiskā kontrole, ja to īsteno VVD sadarbības iestādes.....	15

Ievads

Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Regula (ES) Nr. 660/2014, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu pārvadājumiem, padarīja ES dalībvalstīm saistošu pienākumu izveidot atkritumu sūtījumu pārbaūžu - inspekciju plānu. Šāds plāns var būt atsevišķs dokuments vai skaidri definēta cita plāna daļa, piemēram, iekļauts kopējā Vides inspekcijas plānā. Atkritumu sūtījumu inspekcijas plāns balstās uz noteiktas atkritumu plūsmas (grupas, klases) un ar to saistīto informācijas riska novērtējumu. Novērtējums identificē prioritārās atkritumu plūsmas, kuru kontrolē nepieciešams organizēt palielinātu pārbaūžu skaitu tajās atkritumu reģenerācijas iekārtās vai uzņēmumos, kuri ir iesaistīti konkrētās atkritumu plūsmas apsaimniekošanā. Plānā noteikts minimālo inspekciju skaits atkritumu sūtījumu kontrolei un vērtēti iepriekšējā plāna „Atkritumu sūtījumu Inspekcijas plāna 2017 – 2019” izpildes rezultāti.

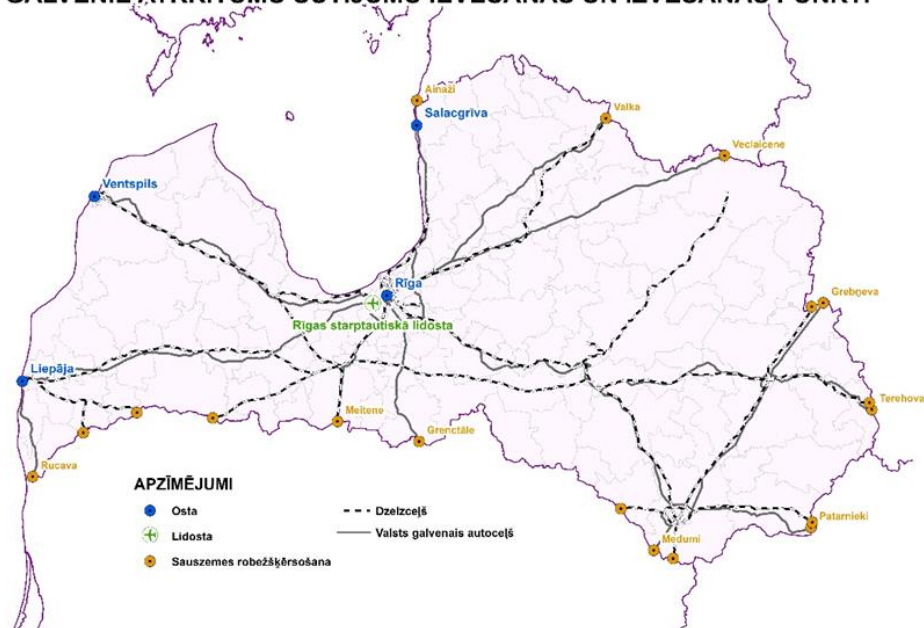
1. Atkritumu sūtījumu Inspekcijas plāns 2020 -2022 gadam

Plāns attiecināms uz Latvijas Republikas teritoriju (skatīt attēlu Nr.1). Plāna izpildi veiks Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes. Kā arī pārbaūžu ietveros tiek veidota sadarbība ar Valsts policijas Satiksmes uzraudzības un koordinācijas biroja Autopārvadājumu uzraudzības nodaļas amatpersonām, Valsts robežsardzi, Valsts ieņēmumu dienestu, Ostas policiju un citām kontrolējošām iestādēm, izvērtējot lietderību un sadarbības iespējas. VVD ir sagatavojis rīcības modeli gadījumiem, kad atkritumu pārrobežu sūtījumu kontroli veic vai cita veida pārbaūžu laikā, sadarbības iestādes konstatē atkritumu sūtījumus (1.pielikums).

2020.gadā Valsts policijas Satiksmes uzraudzības un koordinācijas biroja Autopārvadājumu uzraudzības nodaļa ir iekļāvusi pārbaūžu kopīgu veikšanu ar Valsts vides dienestu uz valsts autoceļiem un ostu teritorijās. Ņemot vērā apstākli, ka Valsts vides dienesta vides inspektori nav tiesīgi apturēt transportlīdzekļus, kas atrodas ceļu satiksmē, sadarbība ar Valsts policiju vai Valsts robežsardzi ir nepieciešama šāda veida kontroles pasākumu īstenošanā. Valsts vides dienests turpinās veikt atkritumu sūtījumu pārbaudes uz autoceļiem, bet sadarbību ar citām kontrolējošām iestādēm stiprinās informācijas apmaiņas jomā, lai nepieciešamības gadījumā varētu veikt kontroles pasākumus, saņemot atbilstošu informāciju par iespējams nelikumīgu atkritumu sūtījumu. Šāda veida sadarbību vēlamas attīstīt ne tikai ar Valsts policiju, bet arī Valsts robežsardzi. Ar Valsts ieņēmumu dienestu 22.07.2019. noslēgta starpresoru vienošanās par informācijas apmaiņu atkritumu sūtījumu aprītes jomā.

Attēls Nr.1 „Galvenie atkritumu sūtījumu ievēšanas un izvešanas punkti”

GALVENIE ATKRITUMU SŪTĪJUMU IEVĒŠANAS UN IZVEŠANAS PUNKTI

2. Atkritumu sūtījumu Inspekcijas plāna 2017 – 2019 izpildes analīze

2.1. 2017.gads

Veikta nolietoto transportlīdzekļu (turpmāk – NTL) un no atkritumiem iegūtā kurināmā (turpmāk – RDF) plūsmas analīze valsts mērogā, pievēršot uzmanību arī šo plūsmu atkritumu pārrobežu sūtījumiem. Gada laikā no 10 RDF apsaimniekošanas iekārtām pārbaudītas 5 iekārtas, savukārt no 162 NTL apsaimniekošanas iekārtām pārbaudītas 21 iekārtas.

Inspekciju laikā iegūtie galvenie secinājumi:

1. NTL, galvenokārt, Latvijā tiek ievesti no Lielbritānijas, kā arī no citām valstīm, piemēram Amerikas Savienotajām Valstīm, kas 2018.gadā tika identificēts Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldes veiktās pastiprinātās kontroles laikā. Kā problēmsituācija ir konstatēta, ka transportlīdzekļi Lielbritānijā nav norakstīti un Latvijā tie tiek ievesti kā lietoti transportlīdzekļi, tomēr uzreiz pēc ieviešanas tie tiek izjaukti, lai atgūtu otrreizēji izmantojamas rezerves daļas. Tāpat tika identificētas vairākas nelikumīgas NTL izjaukšanas vietas, kurās netiek nodrošināta lielākā daļa izjaukto sastāvdaļu atkārtota izmantošana, t.i., plastmasas, sēdekļi un stikls bieži nonāk atkritumu apglabāšanas poligonos;
2. RDF apsaimniekotāji ir atkarīgi no SIA “SCHWENK Latvija” darbības, jo Latvijā tas ir vienīgais uzņēmums, kas veic RDF gala pārstrādi. Novērots, ka atkritumu apsaimniekotājiem veidojas RDF uzkrājumi, kas noved pie tā, ka ilgi uzkrātais RDF kļūst nekvalitatīvs un, lai iegūtu tādu RDF kvalitāti, kāda ir nepieciešama SIA “SCHWENK Latvija”, RDF ir jāpiemaisa klāt augstākas kvalitātes atkritumi.

Ir veiktas 65 ar atkritumu sūtījumiem saistītu objektu (uzņēmumu), kā arī atkritumu faktisko sūtījumu pārbaudes, t.sk. pārbaudes uz autoceļiem (piemēram, 1 pārbaudes laikā Grenctāles kontroles muitas punktā kopumā veiktas 32 kravas pārbaudes) un ostās. Uzņēmumu pārbaudes saistītas galvenokārt ar dokumentāru un iesniegtās statistikas pārbaudi. Skatīt grafiku Nr. 1.

Atkritumu pārrobežu sūtījumu pārkāpumi saistīti ar paziņojumu nosacījumu neievērošanu, nesaskaņotu pārvadātāju izmantošanu, Regulas 1013/2006 VII pielikuma nepievienošanu, tā nekorektu aizpildīšanu, kā arī Regulas 1013/2006 18.panta 2.punktā minētā līguma neesamību.

2017.gadā tika identificēti nelikumīgi atkritumu sūtījumi uz teritoriju, kurai nav izsniegta atbilstoša atkritumu apsaimniekošanas atļauja, kā rezultātā nelikumīgi izveidotā atkritumu uzglabāšanas vietā izcēlās ugunsgrēks, nodarot būtisku kaitējumu videi un cilvēku veselībai. Nelikumīgi ievesto plastmasas atkritumu izcelsme bija Skandināvijas valstis, kas Latvijas teritorijā tika ievestas caur Ventspils ostu, tāpēc lietderības apsvērumu dēļ turpmākās transporta inspekcijas bija veicamas galvenokārt ostās.

2.2. 2018.gads

Veikta elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu (turpmāk - EEIA), to komponentu un stikla iepakojuma atkritumu plūsmas analīze valsts mērogā, pievēršot uzmanību arī šo plūsmu atkritumu pārrobežu sūtījumiem. Gada laikā stikla iepakojuma atkritumu plūsmas analīzes ietvaros ir veiktas 34 pārbaudes, no kurām 24 pārbaudes ir veiktas šķiroto atkritumu savākšanas laukumos un atkritumu pārkraušanas - šķirošanas stacijās, savukārt EEIA un to komponentu atkritumu plūsmas analīzes ietvaros ir veiktas 34 pārbaudes, no kurām 25 pārbaudes ir veiktas šķiroto atkritumu savākšanas laukumos un atkritumu pārkraušanas - šķirošanas stacijās, 3 EEIA reģenerācijas iekārtās un 1 elektroenerģijas skaitītāju reģenerācijas iekārtā. Skatīt grafiku Nr. 1.

Inspekciju laikā iegūtie galvenie secinājumi:

1. stikla iepakojums:

- a. atkritumu izcelsme ir Latvijas fiziskas un juridiskas personas, un nav novērojama šīs plūsma ievēšana Latvijā (atbilstoši 2017.gada statistikas datiem), kas skaidrojams ar ierobežotu reģenerācijas iekārtu esamību un problemātisku šīs plūsmas apsaimniekošanu;
- b. valsts teritorijā stikla iepakojuma atkritumu reģenerācijai atbilstošas atļaujas ir saņēmušas 6 iekārtas;
- c. Latvijā ir ierobežotas iespējas stikla iepakojuma atkritumu reģenerācijai, jo plūsmas apsaimniekošana galvenokārt ir saistīta ar stikla iepakojuma atkritumu pagaidu reģenerāciju (pieņemšanu, uzglabāšanu, šķirošanu vai šķirošanu un sasmalcināšanu), pēc kuras atkritumi tiek nodoti tālāk citiem komersantiem Latvijā vai ārvalstīs turpmāko reģenerācijas darbību veikšanai;
- d. no 34 objektos veiktajām pārbaudēm tikai 3 objekti ir iesaistīti atkritumu pārrobežu sūtījumus, no kuriem viens nav saistīts ar stikla iepakojuma atkritumu pārrobežu sūtījumiem, jo veic luminiscences spuldžu (atkritumu klase 20 01 21*) ievēšanu Latvijā no Igaunijas;
- e. atkritumu sūtījumi tiek veikti būtiski nepārkāpjot Regulas 1013/2006 prasības. Konstatētie pārkāpumi saistīti ar VII pielikumā norādītās informācijas neatbilstībām, t.i., norādīta neatbilstoša atkritumu klase, nav pārvadātāja paraksta u.c.

2. EEIA un tā komponentes:

- a. atkritumu izcelsme galvenokārt ir Latvijas fiziskas un juridiskas personas, kā arī šie atkritumi tiek ievesti no ārvalstīm:
  - i. EEIA, kuri klasificējami kā bīstamie atkritumi (atkritumu klases 16 02 15*, 20 01 23*, 20 01 35*) galvenokārt tiek ievesti no Igaunijas uz AS „BAO” (2018.gadā ievestas 499 tonnas), kur tiek veikta to izjaukšana un dažādu komponentu atdalīšana, kas tālāk tiek nodotas citiem komersantiem turpmāko reģenerācijas darbību veikšanai Latvijā vai ārvalstīs;
  - ii. Bīstamo EEIA izvešanu (uz Lietuvu) 2018.gadā veica tikai viens komersants, kopumā izvedot 16 tonnas (atkritumu klases 20 01 23*, 20 01 35*).
- b. valsts teritorijā atbilstošas atļaujas ir saņēmušas 8 EEIA reģenerācijas iekārtas;
- c. no 34 objektos veiktajām pārbaudēm tikai 3 objekti ir iesaistīti atkritumu pārrobežu sūtījumos. Atkritumu pārrobežu sūtījumi uz valstīm, kas nepiemēro ESAO (Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija) lēmumu un kuras nav Eiropas Savienības dalībvalstis, t.i., sūtījumi uz trešajām valstīm nav konstatēti.

Ir veiktas 81 ar atkritumu sūtījumiem saistītu objektu (uzņēmumu), kā arī atkritumu faktisko sūtījumu pārbaudes, t.sk. pārbaudes uz autoceļiem un ostās. Uzņēmumu pārbaudes saistītas galvenokārt ar dokumentāru un iesniegtās statistikas pārbaudi.

Atkritumu pārrobežu sūtījumu pārkāpumi ir saistīti ar to, ka atkritumu sūtījumi tiek veikti tādā veidā, kas nebija būtībā noteikts Regulas 1013/2006 VII pielikumā dotajā dokumentā (piemēram, atkritumi tiek izkrauti vietā, kura nebija norādīta Regulas 1013/2006 VII pielikumā dotajā dokumentā), kā arī pārkāpumi, kas konstatēti jau 2017.gadā.

Ņemot vērā 2017. gadā atklāto nelikumīgi izveidoto atkritumu uzglabāšanas vietu, kas galvenokārt sastāvēja no ievestiem plastmasas iepakojuma atkritumiem, 2018.gadā transporta

inspekcijas laikā (ostā) tika konstatēti 3 nelikumīgi sūtījumi (2 sūtījumi – plastmasas iepakojuma atkritumu ieviešana Latvijā, 1 sūtījums – plastmasas iepakojuma atkritumu sūtījums no Norvēģijas uz Lietuvu tranzītā cauri Latvijai, kas tika atgriezts atpakaļ uz nosūtītājvalsti).

Pamatojoties uz 2017. un 2018. gada pieredzi, transporta inspekciju fokuss būtu jāliek uz ostām, jo pēdējo divu gadu pieredze liecina, ka transporta inspekciju laikā veiktās transportlīdzekļu pārbaudes nav rezultējušās ar lielu atkritumu faktisko sūtījumu skaitu.

2.3. 2019.gads (dati uz 01.09.2019)

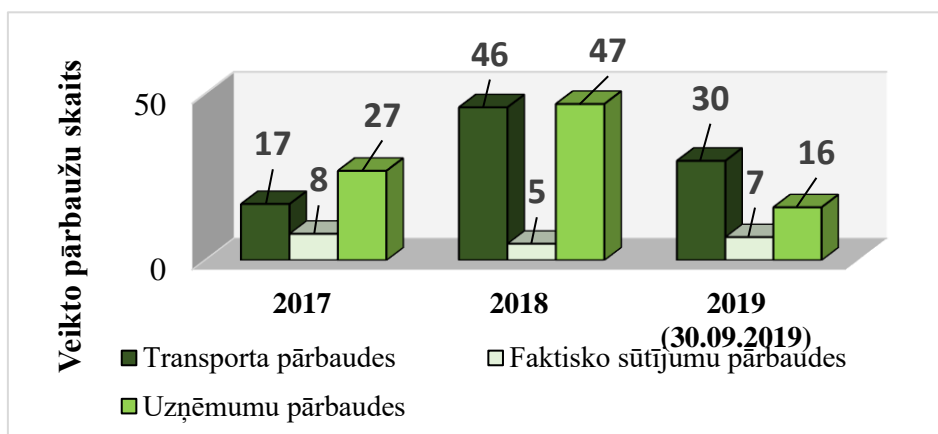
Lai nodrošinātu efektīvākas faktisko sūtījumu pārbaudes un to plānošanu nākamajā inspekcijas plāna laika periodā, 2019.gadā tika veikta detalizētāka veikto sūtījumu uzskaites kārtība. Iegūtie rezultāti par 2019.gada III ceturksņiem apstiprināja iepriekšējo gadu secinājumus, ka pašreizējās transporta inspekcijas (kopumā veiktas 30) uz autoceļiem, ostās nav pietiekami efektīvas, jo no kopumā pārbaudītajiem vairāk kā 521 transportlīdzekļiem, tikai 4 transportlīdzekļi bija saistīti ar atkritumu pārrobežu sūtījumiem (piemēram, stikla iepakojums un tā lauskas, reciklēts papīrs, kartona iepakojums), bet 1 sūtījums bija saistīts ar atkritumu pārvadājumu Latvijas teritorijā.

No veiktajām 16 pārbaudēm ar atkritumu pārrobežu sūtījumiem saistītos atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumos, nelikumīgi atkritumu sūtījumi nav konstatēti. Savukārt no 7 faktisko atkritumu sūtījumu pārbaudēm paziņotiem sūtījumiem, būtiski pārkāpumi nav konstatēti, izņemot vienu gadījumu, kad kravas uzkraušanas laikā tika konstatēti 3 iepakojumi ar atkritumiem, kas neatbilda saskaņotam paziņojumam (divi maisi ar atkritumu klasi 15 02 02* un viens maiss ar atkritumu klasi 16 05 07*). Skatīt grafiku Nr. 1.

Biežākie Regulas 1013/2006 pārkāpumi ir saistīti ar:

1. VII pielikuma nekorektu aizpildīšanu;
2. Regulas 1013/2006 18.panta 2.punktā minēto nosacījumu neesamība noslēgtajā līgumā;
3. kompetentajām iestādēm apliecinājums par atkritumu sūtījuma saņemšanu netiek nosūtīts 3 darba dienu laikā;
4. faktisko atkritumu sūtījumu laikā kravai netiek pievienots paziņojuma dokuments, kas ietver iesaistīto kompetento iestāžu sniegtās rakstiskas piekrišanas un paredzētos nosacījumus;
5. Tāpat ir konstatēts, ka, veicot atkritumu pārrobežu sūtījumus, pārvadājums nav reģistrēts Atkritumu pārvadājumu uzskaites valsts informācijas sistēmā (APUS).

Grafiks Nr.1 VVD veiktās atkritumu pārrobežu sūtījumu pārbaudes

3. Inspekcijas plāna 2017 – 2019 izpildes rezultātu secinājumi

Atbilstoši Inspekcijas plānam 2017 – 2019 (turpmāk – Plāns 2017 - 2019) minimālo inspekciju skaits bija:

1. fiziskā inspekcija kopā ar policiju un/vai muitu uz autoceļiem – 8 pārbaudes;
2. fiziskā inspekcija kopā ar policiju un muitu ostās – 3 pārbaudes;
3. dokumentāla atkritumu plūsmas pārrobežu kontrole – 8 pārbaudes;
4. fiziska kontrole uzņēmumos, kuri nodarbojas ar atkritumu savākšanu un pārrobežu sūtīšanu – 8 pārbaudes;
5. fiziska kontrole uzņēmumos, kuri pieņem reģenerācijai pārrobežu atkritumu sūtījumus – 8 pārbaudes.

Savukārt, balstoties uz veikto riska analīzi, prioritārās inspekcijas bija veicamas zemāk minētajiem atkritumu veidiem:

1. nolietoto transportlīdzekļi un to sastāvdaļas;
2. metāla atkritumi;
3. iepakojuma atkritumi (papīrs un kartons, stikls, plastmasa, metāla);
4. akumulatori un baterijas.

Ņemot vērā Plānā 2017 – 2019 izvirzītos mērķus un izpildes rezultātus tiek secināts, ka:

1. minimālo inspekciju skaits ir izpildīts;
2. Plāna 2017 – 2019 izpilde attiecībā uz atkritumu veidiem, kas bija noteikti balstoties uz riska analīzi, ir veikta daļēji, jo prioritārās inspekcijas ir veiktas tikai nolietotiem transportlīdzekļiem un to sastāvdaļām, kā arī stikla iepakojuma atkritumiem;
3. veiktās transporta inspekcijas nav bijušas pietiekami efektīvas konstatēto sūtījumu skaita ziņā - skaits ir salīdzinoši zems attiecībā uz pārbaudīto transportlīdzekļu skaitu, tāpēc, lai veiktajām pārbaudēm būtu rezultāts, nepieciešams izvērtēt transporta inspekciju veikšanas vietas. Tomēr tieši transporta pārbaūžu laikā ir atklāti atšķirīgi atkritumu galamērķi no dokumentos norādītajiem un identificēta dokumentu nomaiņa par atkritumu izcelsmi;
4. VVD veiktās transporta pārbaudes papildināt ar iesaistīšanos citu iestāžu atklātu sūtījumu kontroli;
5. jāpalielina ostās veikto pārbaūžu skaits, t.sk., iekļaujot konteineru pārbaudes, jo līdzšinējais fokuss, galvenokārt, ir bijis transporta inspekcijām uz autoceļiem;
6. jāpalielina saskaņoto paziņojumu ietvaros faktisko sūtījumu pārbaūžu skaits, jo līdzšinējo pārbaūžu skaits ir nepietiekams, lai novērtētu, vai saskaņotie paziņojumi tiek veikti atbilstoši Regulas 1013/2006 prasībām un izsniegtajam saskaņojumam;
7. būtu jāpalielina atkritumu pārrobežu sūtījumu dokumentārā pārbaude, piemēram, apstiprinot iesniegto statistiku, pārbaude balstoties uz sniegto statistiku, jo līdzšinējā prakse liecina, ka Regulas 1013/2006 pārkāpumi konstatēti, galvenokārt, nebīstamo atkritumu sūtījumiem, piemēram, nekorekta Regulas VII pielikuma aizpildīšana utt.;
8. nosakot minimālo inspekciju skaitu:
  - a. atsevišķi ir jānodala faktisko sūtījumu pārbaudes saskaņoto paziņojumu ietvaros;
  - b. jāapvieno fiziska kontrole uzņēmumos, kuri pieņem reģenerācijai pārrobežu atkritumu sūtījumus ar fizisku kontroli uzņēmumos, kuri nodarbojas ar atkritumu savākšanu un pārrobežu sūtīšanu, tādējādi nosakot, ka tā ir fiziska pārbaude uzņēmumos, kas iesaistīti atkritumu pārrobežu sūtījumos.

4. Riska novērtējums Inspekciju plānam 2020 – 2022.gadam

Riska novērtējumā tika izvēlētas un analizētas 17 atkritumu plūsmas:

1. elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi (EEIA);
2. koksnes atkritumi;
3. metāllūžņi;
4. būvniecībā un būvju nojaukšanā radušies atkritumi;
5. baterijas un akumulatori;
6. piesārņota augsne;
7. ķīmisko vielu atkritumi (krāsas, lakas, tipogrāfijas, šķīdinātāji u.c.);
8. naftas produktus saturoši atkritumi;
9. nolietotas riepas;
10. nolietoti transportlīdzekļi;
11. dzīvsudrabu saturoši atkritumi;
12. veselības aprūpes atkritumi;
13. plastmasas atkritumi;
14. stikla atkritumi;
15. tekstila atkritumi;
16. papīra un kartona atkritumi;
17. atkritumi, kas radušies atkritumu mehāniskā apstrādē.

Augstākminētās atkritumu plūsmas izvēlētas vadoties pēc IMPEL „Waste Shipment Inspection Planing” projekta ietvaros izstrādātā atbalsta rīka metodikas. Atkritumu plūsmas iekļauj vairākas atkritumu klases, kuru apsaimniekošanas dati analizēti atsevišķi par katru klasi un secinājumi attiecināti uz visu iekļaujošo plūsmu. Plūsmu vērtēšanai tika izveidota datu matrica (nepublicējams materiāls), kurā tika apkopota informācija no Vienotās vides informācijas sistēmas, atkritumu apsaimniekošanas statistikas pārskatu datiem, informācijas apkopojumiem par pārrobežu atkritumu sūtījumiem par laika periodu no 2016.gada līdz 2018. gadam ieskaitot.

Dati par katru atkritumu klases kodu apkopoti šādās kategorijās –

1. Savāktais atkritumu daudzums – Latvijas teritorijā savākto atkritumu apjoms, ko uzrādījuši atkritumu apsaimniekotāji.
2. Radītais atkritumu daudzums - Latvijas teritorijā savākto atkritumu apjoms, ko uzrādījuši operatori, kuri sniedz statistikas pārskatu datus.
3. Latvijas teritorijā ievestais atkritumu daudzums.
4. Importētā atkritumu daudzuma dinamika.
5. Ar importu saistīto uzņēmumu skaits.
6. No Latvijas teritorijas izvestais atkritumu daudzums.
7. Eksportētā atkritumu daudzuma dinamika.
8. Ar eksportu saistīto uzņēmumu skaits.
9. Reģenerētais atkritumu apjoms.
10. Reģenerācijas dinamika.
11. Galamērķa valsts – ES un OECD, citas un Latvija
12. Riska informācija par nelikumīgu sūtījumu esamību iepriekšējos periodos

Pēc datu apkopošanas matricā tika veikta to novērtēšana atbilstoši izvirzītajiem riska kritērijiem norādot vērtību – „liels”, „vidējs” un „mazs”, piešķirot attiecīgu skaitlisku vērtību 3, 2 vai 1. Skatīt tabulu Nr.1.

Tabula Nr.1 Riska kritēriju vērtējuma tabula

Npk	Kritērijs	Novērtējums	Vērtība	
1	Bīstamība	Lielākoties bīstamie atkritumi (50/50)	Augsta	3
		Lielākoties nebīstamie atkritumi, bet ar dažiem bīstamajiem	Vidēja	2
		Tikai nebīstamie atkritumi	Zema	1
2	Savāktais daudzums	lielāks par radīto	Augsta	3
		mazāks par radīto	Vidēja	2
		vienāds ar radīto (+/- 15%)	Zema	1
3	Radītais daudzums	lielāks par eksportēto	Augsta	3
		mazāks par eksportēto	Vidēja	2
		vienāds ar eksportēto (+/- 15%)	Zema	1
4	Ievestā/importētā atkritumu daudzuma dinamika	Pieaugoša un Mainīga	Augsta	3
		Stabila	Vidēja	2
		Samazinās	Zema	1
5	Izvestā/eksportētā atkritumu daudzuma dinamika	Pieaugoša un Mainīga	Augsta	3
		Samazinās	Vidēja	2
		Stabila	Zema	1
6	Ar izvešanu saistīto uzņēmumu skaits	Virs 6	Augsta	3
		2 līdz 6	Vidēja	2
		Līdz 2	Zema	1
7	Ar ieviešanu saistīto uzņēmumu skaits	Virs 6	Augsta	3
		2 līdz 6	Vidēja	2
		Līdz 2	Zema	1
8	Reģenerētais daudzums	lielāks par savākšanu	Augsta	3
		mazāks par savākšanu	Vidēja	2
		vienāds ar savākšanu (+/- 15%)	Zema	1
9	Reģenerētā daudzuma dinamika LV	Pieaugoša un Mainīga	Augsta	3
		Stabila	Vidēja	2
		Samazinās	Zema	1
10	Galamērķa valsts	Latvija	Augsta	3
		Citas valstis	Vidēja	2
		OECD, ES	Zema	1
11	Nelikumīgi sūtījumi	ir	Augsta	3
		nav	Mazs	1

Kritērijs Nr.1 - Bīstamības novērtēšanai izmantota informācija par atkritumu plūsmā ietverto atkritumu klašu bīstamību. Jā plūsmā vairāk kā 50 % ir bīstamo atkritumu, pie šī kritērija norādīta augstākā vērtība, attiecīgi, ja plūsmā ir atsevišķas bīstamo atkritumu klases, šajā kritērijā tiek norādīta vidēja vērtība, savukārt, ja atkritumu plūsmā nav bīstamo atkritumu,

tiek norādīta zemākā vērtība. No 17 atkritumu plūsmām 6 tika novērtētas ar zemu kritērija vērtību.

Kritērijs Nr.2 - Savākto atkritumu attiecībā pret radīto atkritumu daudzumu vērtēta attiecīgi, ja tā ir lielāka par radīto, tad kritērija vērtība ir augsta, ja tā ir mazāka par radīto, tad kritērija vērtība ir vidēja, ja vienāda (+/- 15%) ar radīto atkritumu plūsmu, tad kritērija vērtība ir zema. Pozitīva attiecība starp savākto un radīto atkritumu daudzumu, norāda uz negatīvu tendenci, ka netiek norādīts atbilstošs radītais atkritumu daudzums, un šādai atkritumu plūsmai jāpievērš uzmanība pārrobežu atkritumu sūtījumu kontekstā. Veselības aprūpes atkritumi un dzīvsudrabu saturoši atkritumi novērtēti ar zemāko kritērija vērtību.

Kritērijs Nr.3 - Radīto atkritumu attiecība pret eksportēto atkritumu daudzumu vērtēta attiecīgi, ja tā ir lielāka par eksportēto, tad kritērija vērtība ir augsta, ja tā ir mazāka par eksportēto, tad kritērija vērtība ir vidēja, ja vienāda (+/- 15%) ar eksportēto atkritumu daudzumu, tad kritērija vērtība ir zema. Pozitīva attiecība starp radīto un eksportēto atkritumu daudzumu norāda uz negatīvu bilanci un var radīt bažas par šīs atkritumu plūsmas apsaimniekošanu. Atkritumu plūsmai jāpievērš uzmanība pārrobežu atkritumu sūtījumu kontekstā attiecībā uz šīs plūsmas importu. Visām no vērtētajām atkritumu plūsmām ir augsta kritērija vērtība, izņemot metāllūžņus, baterijas un akumulatorus, papīra un kartona atkritumu plūsmas, kurām vidēja kritērija vērtība.

Kritērijs Nr.4 - Ievestā/importētā atkritumu daudzuma dinamika vērtēta attiecīgi norādot augstu kritērija vērtību, ja dinamika nav stabila – tā ir mainīga, vidēju vērtību, ja dinamika ir stabila, zemu vērtību, ja dinamika samazinās. Nestabila atkritumu dinamika, liecina par potenciāli negatīvu tendenci šīs atkritumu plūsmas apsaimniekošanā. Atkritumu plūsmas ar negatīvu importa dinamiku vērtējamas ar zemāku risku. Visām vērtētajām atkritumu plūsmām dinamika ir mainīga un novērtēta ar augstu kritērija vērtību. Ķīmisko vielu atkritumu (krāsas, lakas, tipogrāfijas, šķīdinātāji u.c.) plūsmas imports pēc datiem samazinās.

Kritērijs Nr.5 - Izvestā/eksportētā atkritumu daudzuma dinamika vērtēta attiecīgi norādot augstu kritērija vērtību, ja dinamika nav stabila – tā ir mainīga, vidēju vērtību, ja dinamika ir negatīva, zemu vērtību, ja dinamika ir stabila. Negatīva atkritumu eksporta dinamika, liecina par negatīvu tendenci šīs atkritumu plūsmas apsaimniekošanā un rada bažas, kā tiek veikta šīs atkritumu plūsmas apsaimniekošana uz vietas Latvijā. Atkritumu plūsmas ar stabilu eksporta dinamiku vērtējamas ar zemāku risku. Lielākā daļa no atkritumu plūsmām novērtētas ar augstāko kritērija vērtību. Zemākās vērtības saņēma plūsmas, kuras pēc apskatītajiem datiem netiek eksportētas un ir ar 0 vērtību.

Kritērijs Nr.6 un Nr. 7 - Atkritumu plūsmas vērtētas arī pēc operatoru skaita, kuri iesaistīti atkritumu ievēšanā un izvešanā. Ja plūsmas importā/eksportā iesaistīti vairāk kā 6 uzņēmumi, tad šis kritērijs vērtējams ar augstu vērtību, attiecīgi, ja iesaistīti 3-6 operatori, tad kritērijs ar vidēju vērtību, ja mazāk kā 2, tad kritērija vērtība zema. Lielāks iesaistīto operatoru skaits atkritumu ievēšanā/izvešanā norāda uz nepieciešamību šādas atkritumu plūsmas pastiprinātā kontrolē, lai pārliecinātos, kā tiek ievērotas atkritumu pārrobežu sūtījumu prasības un tiek veikta atbilstoša atkritumu reģenerācija un turpmākā pārstrāde. Metāllūžņu un plastmasas atkritumu plūsmu apsaimniekošanā iesaistījušies proporcionālā lielāks operatoru skaits no aplūkotajām atkritumu plūsmām.

Kritērijs Nr.8 - Reģenerētā atkritumu attiecība pret savākto atkritumu daudzumu vērtēta attiecīgi, ja tā ir lielāka par savākto, tad kritērija vērtība ir augsta, ja tā ir mazāka par savākto, tad

kritērija vērtība ir vidēja, ja vienāda (+/- 15%) ar savākto atkritumu daudzumu, tad kritērija vērtība ir zema. Pozitīva attiecība starp reģenerēto un savākto atkritumu daudzumu norāda uz atkritumu plūsmas importu un ir nepieciešams pievērst uzmanību šīs plūsmas apsaimniekošanā un operatoru kontrolē. No vērtētajām atkritumu plūsmām visām šī kritērija vērtība bija augsta.

Kritērijs Nr.9 – Pēc datiem reģenerētā atkritumu daudzuma dinamika no izvēlētajām atkritumu plūsmām norāda uz kopēju tendenci ar pieaugošu apjomu. Atsevišķu plūsmu raksturojošiem atkritumiem - 1912 grupas atkritumiem, vērojamas būtiskas reģenerētais apjoma pieaugums, kas skaidrojams ar šķīrošanas līniju darbību.

Kritērijs Nr.10 - Atkritumu plūsmas tika vērtētas arī pēc to sūtījumu galamērķa valsts, attiecīgi, ja galamērķa valsts ir Latvija, tad kritērija vērtība ir augsta, citas valstis – kritērija vērtība vidēja, OECD un ES, tad kritērija vērtība ir zema.

Kritērijs Nr.11 - Atkritumu plūsmas tika vērtētas arī pēc riska informācijas par nelikumīgiem pārrobežu sūtījumiem un neatbilstībām atkritumu plūsmas apsaimniekošanā.

5. Atkritumu plūsmu vērtējums pēc riska kritērijiem

Datu matricā tika veikta datu apkopšana un novērtēšana atbilstoši izvirzītajiem riska kritērijiem, piešķirot vērtības katrā pozīcijā. Visas 17 atkritumu plūsmas vērtētas pēc 11 izvirzītajiem kritērijiem un iegūtas visu kritēriju vidējās vērtības, kuras norādītas tabulā Nr.2. Attiecīgi visaugstāko vērtību pēc riska kritērijiem ieguva plastmasas atkritumi un elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi (EEIA). Šo divu atkritumu plūsmu kontrolē plāna izpildes ietvaros tiks veikta pastiprināta uzraudzība, savukārt, jāņem vērā, ka pārējās atkritumu plūsmas ir ieguvušas vidēju riska novērtējumu, attiecīgi paredzēts, ka reģionālās vides pārvaldes bez iepriekšminētajām atkritumu plūsmām veiks vēl divu atkritumu plūsmu pastiprinātu uzraudzību atkarībā no aktualitātes noteiktā laika periodā un reģionā esošo operatoru darbības specifikas.

Tabula Nr.2. *Atkritumu plūsmu kopējā novērtējuma tabula.*

Nr.p.k	Atkritumu plūsma	Vērtējums pēc riska kritērijiem
1	Elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi (EEIA)	3
2	Koksne	2
3	Metāllūžņi	2
4	Būvniecībā un būvju nojaukšanā radušies atkritumi	2
5	Baterijas un akumulatori	2
6	Piesārņota augsne	2
7	Ķīmisko vielu atkritumi (krāsas, lakas, tipogrāfijas, šķīdinātāji utml.) 08 nodaļa	2
8	Naftas produktus saturoši atkritumi	2
9	Nolietotas riepas	2
10	Nolietoti transportlīdzekļi	2
11	Hg saturoši atkritumi	2
12	Veselības aprūpes atkritumi	2
13	Plastmasas atkritumi	3
14	Stikla atkritumi	2
15	Tekstila atkritumi	2
16	Papīra un kartona atkritumi	2
17	Atkritumi, kas radušies atkritumu mehāniskā apstrādē	2

Secinājumi

1. Augstākais kopējo riska kritēriju vērtējums – plastmasas atkritumiem un elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem.
2. Atkritumu grupas vai klases ar proporcionāli lielākiem apjomiem pret pārējā plūsmā esošām atkritumu grupām, klasēm sniedz datu neviennozīmīgas interpretācijas iespējas. Jāvērtē plūsmā esošās klases atsevišķi.
3. Nepieciešams turpināt statistikas datu kvalitātes uzlabošanas pasākumus.

6. Minimālais pārbaūžu skaits

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Regula (ES) Nr. 660/2014, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu pārvadājumiem 50. panta 2.a punkta minēto riska novērtējuma mērķis ir noteikt minimālo nepieciešamo pārbaūžu skaitu, ieskaitot fiziskas pārbaudes atkritumu reģenerācijas iekārtās, atkritumu tirgotāju un starpnieku pārbaudēs. Noteikumi par minimālo pārbaūžu biežumu ir ietverti dažādās ES direktīvās, kurās ir saistītas ar augstu risku videi un cilvēku veselībai, un regulāras pārbaudes tiek uzskatītas par īpaši svarīgām likuma īstenošanā. Piemēram, saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvu (2010/75 / ES) un “Seveso III” direktīvu (2012/18 / ES par lielu avāriju briesmu kontroli, iekļaujot bīstamas vielas), laika posms starp diviem secīgiem objekta apmeklējumiem nepārsniedz vienu gadu iekārtām, kas rada visaugstāko risku (vai “augstākā līmeņa uzņēmumiem” Seveso terminoloģijā), un trim gadiem, ja iekārtām ir viszemākais risks.

Nepieciešamais minimālais inspekciju skaits atšķirsies starp reģenerācijas iekārtām, glabāšanas vai iekraušanas vietām, tirgotājiem un savācējiem, atkritumu pārvadājumiem uz ceļa vai ostā. Ņemot vērā, ka iepriekšējā inspekcijas plāna īstenošanas laikā autotransporta pārbaudes uz autoceļiem ir bijušas neefektīvas, nepieciešams pārbaūžu īpatsvaru orientēt uz atkritumu reģenerācijas iekārtu pārbaudēm, kuru ietvaros kontrolēta faktisko sūtījumu pārbaudes, dokumentācijas pārbaudes uz vietas uzņēmumu teritorijā. Kā arī jāattīsta informācijas apmaiņa kontroles pasākumu ietvaros starp iestādēm, lai VVD saņemtu citu iestāžu pārbaūžu laikā konstatēto informāciju par atkritumu sūtījumiem. Šim nolūkam nepieciešams stiprināt kompetences par atkritumu sūtījumiem citās iestādēs, kuras potenciāli savu funkciju veikšanā saskaras ar pārrobežu darījumiem un preču kustību to starpā atkritumu pārrobežu sūtījumiem.

Atkritumu sūtījumu pārbaūžu skaits 2019. gadā attiecībā pret 2018. gadu ir samazinājies. Tas nākošajos periodos ir jāpalielina. 2020. gada ietvaros būtu nepieciešams veikt vismaz 80 atkritumu sūtījumu pārbaudes, 2021.gadā 90 pārbaudes un 2022.gadā 100 pārbaudes. Optimālais transporta/ostu pārbaūžu skaits būtu ne vairāk kā 20 % no kopējo pārrobežu atkritumu sūtījumu pārbaūžu skaita un vismaz 80% būtu fiziskās atkritumu apsaimniekotāju iekārtu pārbaudes. Pārbaūžu veikšanu nodrošinās reģionālo vides pārvalžu inspektori, kuru darbu plānos tiks iekļautas atkritumu reģenerācijas iekārtu pārbaudes, tai skaitā pārbaudot pārrobežu atkritumu sūtījumus. Pārbaudes atkritumu pārrobežu sūtījumu jomā tiks organizētas plānveida tematisko pārbaūžu ietvaros, vai veicot integrēto pārbaudi atkritumu reģenerācijas iekārtās, kurās tiek saņemti atkritumu sūtījumi vai no kurām tiek nosūtīti pārrobežu atkritumu sūtījumi.

Konkrētu iekārtu pārbaudes paredzēts noteikt Valsts vides dienesta rīcības programmā, obligāti iekļaujot reģionā esošās elektronisko iekārtu atkritumu reģenerācijas iekārtas un plastmasas atkritumu reģenerācijas iekārtas, kuras iesaistītas pārrobežu atkritumu sūtījumos. Reģionālās vides pārvaldes pēc izvēles noteiks savā reģionā papildus vēl divas atkritumu plūsmas, kuru apsaimniekošanā tai skaitā pārrobežu sūtījumu jomā veiks pastiprinātu uzraudzību. Šīs divas atkritumu plūsmas reģionālās vides pārvaldes izraugās pēc saviem ieskatiem.

Pārrobežu atkritumu sūtījumu inspekcijās iesaistīto inspektoru apmācību VVD īsteno kopējās apmācību programmas ietvaros, kas aptver arī pārrobežu atkritumu sūtījumus, savukārt sadarbības iestādēm tiks organizētas pamatapmācības efektīvai sadarbībai nolūkā uzlabot veikto pārbaūžu kvalitāti un mazināt pārbaūžu skaitu, kurās netiek konstatēti atkritumu sūtījumi. Jautājumus par pārrobežu atkritumu sūtījumiem izskata un aktualizē arī Sadarbības reģionālo grupu ietvaros, kuras darbojas, ieviešot Latvijas Republikas valsts robežas integrētās pārvaldības plānu.

Atkritumu pārrobežu pārvadājumu faktiskā kontrole, ja to īsteno VVD sadarbības iestādes

1. Rīcība, ja tiek pārbaudīts atkritumu pārvadājums, kas pārvadājuma brīdī nerada draudus videi.

1.1. Pārbaudes dokumenta sastādīšana, kurā obligāti iekļaujama informācija:

- Pārbaudes vieta un laiks;
- Pārvadātājs, iesaistītie komersanti;
- Automašīnas un, ja ir piekabes (ju), valsts numura zīmes;
- Automašīnas kustības virzienu, t.sk. no kurienes uz kuriem krava tiek pārvietota
- Kravas sastāva (atkritumu) apraksts, ja iespējams identificēt atkritumu veidu;
- Kravas satura iepakojuma veids;
- Pārbaudes laikā uzrādītie kravas pārvadājuma dokumenti un šo dokumentu satura fotofiksācija/kopijas (CMR pavadzīme, paziņojuma dokuments, pārvietošanas dokuments, VII pielikums, rēķini, u.c.) ar atzīmēm (marķējumu) par pārbaudi;
- Ja nepieciešams pārvadātāja pārstāvja paskaidrojums/viedoklis pārbaudes brīdī.

1.2. Fotofiksācija:

- Automašīnas un piekabes (ja ir), ar kuru tiek pārvadāti atkritumi, fotofiksācija pa diagonāli no katras puses, lai būtu redzams automašīnas kopskats un valsts numura zīmes;
- Kravas satura (atkritumu) fotofiksācija;
- Pārbaudes laikā uzrādīto kravas pārvadājuma dokumentu satura fotofiksācija vai kopiju veidošana (CMR pavadzīme, paziņojuma dokuments, pārvietošanas dokuments, VII pielikums, rēķini, uc.). Aizliegts fotografēt personas datus. Datus no personas apliecinātiem datiem var norakstīt un fiksēt pārbaudes dokumentā.

1.3. Dokumenti, kuri pārbaudes laikā pārbaudīti, jāmarķē, veicot attiecīgu atzīmi (datums, pārbaudes iestāde).

1.4. Par veiktās pārbaudes rezultātiem 3 darba dienu laikā jāinformē Valsts vides dienests. Uz Valsts vides dienesta oficiālo e-pasta adresi (pasts@vvd.gov.lv), nosūtot sastādīto pārbaudes dokumentu (akts, ziņojums, u.c.) un fotoattēlus, kuri uzņemti pārbaudes laikā. Turpmākās darbības Valsts vides dienests veiks savas kompetences ietvaros.

1.5. Ja pārbaude notiek darba laikā un ir nepieciešama VVD konsultācija par sūtījuma pārbaudes aspektiem, jāsaazinās ar to reģionālo vides pārvaldi, kuras teritorijā pārbaude notiek:

Reģionālā vides pārvalde	Kontroles daļas vadītājs	Tālruna numurs
Lielrīgas RVP	Kalvis Avotiņš	67084257, 67084278
Vidzemes RVP	Inese Sedleniece	29340789, 29417895
Ventspils RVP	Anna Adamsons	63625332, 63626903
Liepājas RVP	Andris Junkurs	63489585, 29286160
Daugavpils RVP	Inga Plociņa	65423606, 28366886
Rēzeknes RVP	Rita Eiduka	29165933, 29269689
Zemgales RVP	Indra Vecpūle	63023228, 63023228

2. Rīcība, ja tiek konstatēts atkritumu pārvadājums, kas pārbaudes brīdī rada draudus apkārtējai videi.

(piem. kravas saturs pārvietošanas laikā līst ārā un nonāk vidē vai bīstamie atkritumi/vielas tiek izkrauti tam neparedzētā vietā).

2.1. Nekavējoties jāinformē Valsts vides dienesta Operatīvais koordinācijas centrs zvanot uz diennakts dežūrtelefonu: **+371 26338800, +371 68206834**

Nelikumīgs sūtījums (Regulas Nr. 1013/2006 2.panta 35.punkts):

Jebkāds atkritumu sūtījums, ko veic:

- a) bez paziņojuma visām iesaistītajām kompetentajām iestādēm saskaņā ar šo regulu; vai
- b) bez iesaistīto kompetento iestāžu piekrišanas saskaņā ar šo regulu; vai
- c) ar piekrišanu, kas iegūta no iesaistītajām kompetentajām iestādēm, viltojot dokumentus, sagrozot faktus vai krāpšanas ceļā; vai
- d) veidā, kas nav būtībā izklāstīts paziņojuma vai pārvietošanas dokumentos (jāņem vērā arī saskaņotais maršruts); vai
- e) veidā, kā rezultātā notiek atkritumu reģenerācija vai apglabāšana, kas neatbilst Kopienas vai starptautiskajiem noteikumiem; vai
- f) pretrunā 34.(eksports uz trešajām valstīm apglabāšanas darbībām), 36. (eksports uz valstīm, kurās nepiemēro ESAO lēmumu), 39. (eksports uz Antarktiku), 40. (eksports uz aizjūras zemēm vai teritorijām), 41. (aizliegtais atkritumu imports apglabāšanas darbībām) un 43. pantam (aizliegtais atkritumu imports reģenerācijas darbībām); vai
- g) kas, attiecībā uz 3. panta 2. punktā un 4. punktā minētajiem atkritumu sūtījumiem, notiek šādos gadījumos:
  - i) konstatēts, ka atkritumi nav uzskaitīti III, IIIA vai IIIB pielikumā;
  - ii) nav ievērots 3. panta 4. punkts (> 25 kg, bīstamo atkritumu sūtījumi laboratorijas analīžu veikšanai, lai izvērtētu fizikālās vai ķīmiskās īpašības vai lai noteiktu piemērotāko reģenerācijas vai apglabāšanas darbību);
  - iii) sūtījums tiek veikts tādā veidā, kas nav būtībā noteikts VII pielikumā dotajā dokumentā.